

Vlad. Njegovan,

Povodom 75-godišnjice života profesora

Vladimira Njegovana

Profesor Vladimir Njegovan rođio se 28. travnja 1884. od oca Nikole i majke Helene, rođ. Badovinac. Maturirao je na Realnoj gimnaziji u Zagrebu godine 1903. Šest semestara studirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a posljednja dva na Visokoj tehničkoj školi u Beču. U jesen 1907. postao je asistentom na Agrikulturno-kemijskom zavodu u Križevcima. Proforski ispit položio je 1908., a zatim je poslan na specijalizaciju iz agrikulturne kemije na Visoku tehničku školu u Zürichu, gdje je proveo tri semestra; iz Zürich se vratio na dužnost u Križevce. Godine 1912. promoviran je za doktora tehničkih znanosti na Visokoj tehničkoj školi u Beču. Godine 1913. premješten je na I. Realnu gimnaziju u Zagrebu, a 1915. je mobiliziran, pa je u Vojnoj epidemijskoj bolnici u Vinkovcima vršio službu bakteriologa. Nakon demobilizacije u ljetu 1918. vraćen je na srednju školu, a 1919. imenovan je redovitim profesorom novoosnovane Visoke tehničke škole, kasnije Tehničkoga fakulteta u Zagrebu. Na toj dužnosti ostaje do početka 1943.; reaktiviran je 1945., a početkom 1946. penzioniran. Od jeseni 1944. pa do kraja 1949. radi kao znanstveni suradnik u tvornici »Pliva« (prije IFA).

Na području fiziološke kemije bavio se biljnim fosfatidima, te je izradio metodu za sušenje biljnih i životinjskih proizvoda pomoću bezvodnog natrijeva sulfata.

U anorganskoj gravimetrijskoj analizi uvodi taloženje iz maksimalnih koncentracija (barijev sulfat, magnezium-amonium-fosfat i mangan-amonium-fosfat).

U termodinamici ističe značenje razlike između vezane i slobodne energije, t. j. između stabilnih i metastabilnih sistema, a usto uvodi i zakon o ekvivalenciji mase i energije.

Čitavo vrijeme svojega znanstvenog i stručnog djelovanja bavi se pitanjima jugoslavenske kemijske nomenklature i terminologije.

Kad je riječ o organizatornim djelatnostima prof. Njegovana, valja istaknuti, da je on, kao prvi redoviti profesor, pozvao Ivana Mareka, Ivana Plotnikova, Franju Hanamana, Vladu Preloga, Matiju Krajinovića i Luku Marića za profesore na Kemijski odsjek Visoke tehničke škole, odnosno fakulteta; time je bilo osigurano, za naše prilike zaista reprezentativno, stručno i znanstveno djelovanje na univerzitetskoj razini.

Prof. Njegovan je osnivač Jugoslavenskog hemijskog društva (osn. 1926), danas Hrvatskog kemijskog društva (od 1939), te pokretač i prvih sedam godina urednik Arhiva za kemiju i farmaciju (osn. 1927), danas Croatica Chemica Acta.

Radeći u »Plivi« prof. Njegovan je dao inicijativu i izvršio prve predradnje za našu proizvodnju čistih kemikalija, što je kasnije preuzela »Kemika«. U vremenu prije Drugoga svjetskog rata surađivao je u rješavanju pitanja Civilne zaštite.

Prof. Njegovan je objavio — što sam, što sa suradnicima — oko 60 znanstvenih publikacija. Napisao je univerzitetske udžbenike: *Kvalitativna analiza*, Zagreb 1923. (II. izdanje, Zagreb 1948.), *Osnovi kemije*, Zagreb 1939. (II. izdanje, Zagreb 1946., III. izdanje, Zagreb 1947., IV. izdanje, Beograd 1958.), a preveo je djela: A. Stock i A. Stähler, *Praktikum iz anorganske kvantitativne analize*, Beograd 1927.; J. M. Kolthoff i E. B. Sandell, *Anorganska kvantitativna analiza*, Zagreb 1951. Sastavio je srednjoškolske udžbenike (sam i s M. Krajinovićem), a autor je i niza manjih brošura i dr. Bibliografija njegovih radova (ne ubrojivši manje članke u enciklopedijama i referate za Zeleni bilten) obuhvaća dakle više od 150 publikacija.

Već samo ti činjenični podaci svakako su dokaz zalaganja, energije i sposobnosti, koja obvezuju sve trudbenike na području naše kemije, da s osobitom

zahvalnošću priznaju rezultate djelovanja profesora Vladimira Njegovana. Rezultati su uvijek funkcije različitih faktora; oni često nisu sasvim identični s rezultatima, kakve je zamišljao protagonist, ali zato uvijek ostaju s njime povezani. Mnogo toga što je ostvareno nastojanjem prof. Njegovana i njegovih suradnika zasnovali su drugi, no i mnogo toga što je prof. Njegovan pripremio ostvarili su drugi; njegova je ličnost ipak svagdje bila živa jezgra, koja je izvanredno mnogo značila za razvoj kemije u Zagrebu, u Hrvatskoj i u Jugoslaviji. Zato vjerojatno nema kemičara u nas, koji s osobitim simpatijama ne bi zaželio našem sedamdesetpetgodišnjaku, da nam dugo poživi u stvaralačkoj snazi i općem životnom zadovoljstvu.

B. T.